

16.8.2020

Työoloihin liittyvien riskien ja riskien hallinnan vuosiraportointi 2019-2020

Perusteet: Riskienhallinnan toimintamalli (Yhall. 26.11.2013), työsuojeluntoimintaohjelma Yhall 23.2.2010, Työturvallisuuslaki 9 §

Tausta

Raportin tarkoituksena on toimia riskien hallinnan vuosiraportointina ja samalla täydentää kuntayhtymän työsuojelun toimintaohjemaata työympäristön kuvausten ja kehittämistarpeiden osalta. Raportti käsitellään kuntayhtymän johtoryhmässä sekä yhteistyöryhmässä työsuojelun valvontalain nojalla. Tiedoksi yhtymähallitukseen.

Vuoden 2020 alussa järjestettiin lähiesimiespalaverit jokaisella tehtäväalueella. Palavereissa tarkasteltiin työyksiköissä vuoden 2019 ja alkuvuonna 2020 tunnistettuja työturvallisuus- ja terveysriskejä sekä muita työoloja kuvaavia indikaattoreita työterveyshuollon ja työkykykoordinaattorin sekä työsuojeluhenkilöstön asiantuntemusta hyödyntäen. Riskejä arvioitiin muun muassa sairauspoissaolojen, työpaikkaselvitysten ja poikkeamailmoitusten perusteella. Työyksiköissä tunnistetut riskit käsiteltiin uudelleen kesäkuussa linjajohdon tehtäväaluejohtoryhmissä työsuojeluhenkilöstön tukemana siten, että tehtäväaluepäällikkö otti vastuun oman alueensa riskien hallinnasta. Tämä raportti on koostettu näissä palavereissa käsitellyistä asioista ja sovituista toimenpiteistä.

Linjajohdon on työn ja toiminnan luonne huomioon ottaen riittävän järjestelmällisesti selvitettävä ja tunnistettava työstä, työajoista, työtilasta, muusta työympäristöstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät sekä, jos niitä ei voida poistaa, arvioitava niiden merkitys työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle. Lisäksi sen tulee antaa suunnitelma, mihin toimiin ryhtyy asian korjaamiseksi. Operatiivisen ja strategisen johdon tehtävänä on valvoa toimenpiteiden täytäntöönpanoa ja seurata toimenpiteiden vaikuttavuutta (TrL 8§)

Raportointi perustuu yhtymähallituksen 26.11.2013 hyväksymän turvallisuusriskien hallinnan toimintamallin täytäntöönpanoon.

Tämä riskienhallintaraportti käsitellään hallinnon johtoryhmässä ja 24.8.2020 yhteistyöryhmässä.

1. Työturvallisuusriskit kuntayhtymätasolla

Alkuvuotta 2020 sävytti yleisvaaralliseksi taudiksi luokitellun Covid-19 tartuntataudin esiintyminen väestössä ja sen aiheuttamat vaikutukset henkilökunnan psyykkisiin ja fyysisiin voimavaroihin. Työperäisiltä tartunnoiltaakaan ei kesään mennessä välttytty, koska heinäkuun alkuun mennessä oli todettu kolme työperäistä Covid-19 sairastumista ja 6 kasvomaskien käytöstä syntynyttä ihosairaustapausta.

Tapaturmatilastoihin vaikuttivat myös talven pitkäaikaiset liukkaat kelit, mitkä lisäsivät työssä ja työmatkoilla sattuneiden kaatumisten määrää.

Kuntayhtymätasolla vuoden 2019 sairauspoissaolopäivien määrät ovat hiukan lisääntyneet edellisvuoteen verrattuna, mutta ne ovat edelleen alhaisempia kuin vuotta 2018 edeltäneinä vuosina. Keskimääräinen työntekijän sairauspoissaolajakson pituus oli vuonna 2019 19,7 kal pv (vuosi 2018: 18,5 kal pv). Vuoden 2020 poissaolopäivien määrä on laskenut etenkin lyhyiden poissaolajaksojen osalta ehkäpä parantuneen käsihygienian seurauksena.

Suurimmat riskit kuntayhtymätasolla liittyvät henkilöstön henkiseen kuormittumiseen. Havaintojen mukaan kuormittuminen näyttäytyy runsastuneina poissaoloina sekä työkäyttämiseen liittyvinä häiriöinä. Mielenterveyteen liittyvät sairaudet aiheuttivatkin vuonna 2019 eniten poissaolopäiviä, kun taas vuonna 2018 kärkisijaa pitivät vielä tuki- ja liikuntaelinsairaudet.

Työssä jaksamisen ongelmat näyttäisivät kulminoituvan henkilöstöressurssien riittävyyteen tai kohdentamiseen muuttuvassa työympäristössä. Voimakkaasti muuttuva työympäristö ja toimintatapojen muutokset edellyttävät etenkin lähiesimiehiltä työyksikkönsä jatkuvaa kuuntelua, seurantaa, ohjaamista ja jämäkkää johtamisen otetta muun linjajohdon tukemana.

Edellä mainitut haasteet näyttäytyivät etenkin pandemiatilanteessa. Jatkuvasti muuttuvat ohjeistukset suojaustoimien toimeenpanossa aiheuttivat hämmennystä työntekijöissä, koska he eivät mielestään saaneet riittävästi perusteita annetuille ohjeille. Jatkossa tulisikin kiinnittää entistä enemmän huomiota yhteistoiminnan tiivistämiseen pitämällä säännöllisiä tilannekuvan päivityspalavereita kaikilla komentoketjun tasoilla. Pandemiatilanne toi näkyvästi esille myös eri työyksiköiden välisten poikkihallinnollisen yhteistoiminnan tehostamisen kehitystarpeet. Työpisteissä työskentelee usean työyksikön työntekijöitä, kuten lääkäreitä, sijaisia ja tukipalveluiden työntekijöitä. Heidän keskinäinen yhteistoiminta ja työyksiköiden välinen ajantasainen tiedonkulku on ehdoton edellytys turvalliselle palvelutuotannolle ja työturvallisuudelle.

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat toiseksi merkittävin sairauspoissaolojen aiheuttaja. Työnantaja on panostanut työergonomiaan monin tavoin muun muassa ergonomisten välineiden hankinnalla, koulutuksella sekä työtapoja muuttamalla. Kehitystä parempaan onkin jo tapahtunut siten, että vuonna 2019 painopiste on siirtynyt ryhmätason ongelmista yksilötason työkyvyn kohentamiseen ja ylläpitämiseen liittyviin tukitoimenpiteisiin. Varhaisen tuen toimenpiteitä ja työterveysneuvotteluja pidetään runsaasti. Toisaalta työntekijän oma panostus oman työkykynsä ylläpitämiseksi on perusta, joka vaatii työntekijän omaa motivaatiota sekä sitoutumista, mutta jota työnantaja sitten voi erilaisin toimin tukea.

Työsuojeluvaltuutettujen vuosittain suorittamat työpaikkatarkastukset ja työsuojelupäällikön vetämät esimiespalaverit auttavat henkilöstöä ja lähiesimiehiä havainnoimaan säännöllisesti yksikkönsä työoloihin liittyviä tekijöitä samalla, kun kehitetään työyksikön keskinäistä dialogia ja työntekijöiden ilmoitusherkkyyttä työoloihin liittyvissä asioissa. Toimintamallin tarkoituksena on myös parantaa keskinäistä luottamusta ja avointa toimintatapaa sekä tietenkin parantaa työoloja.

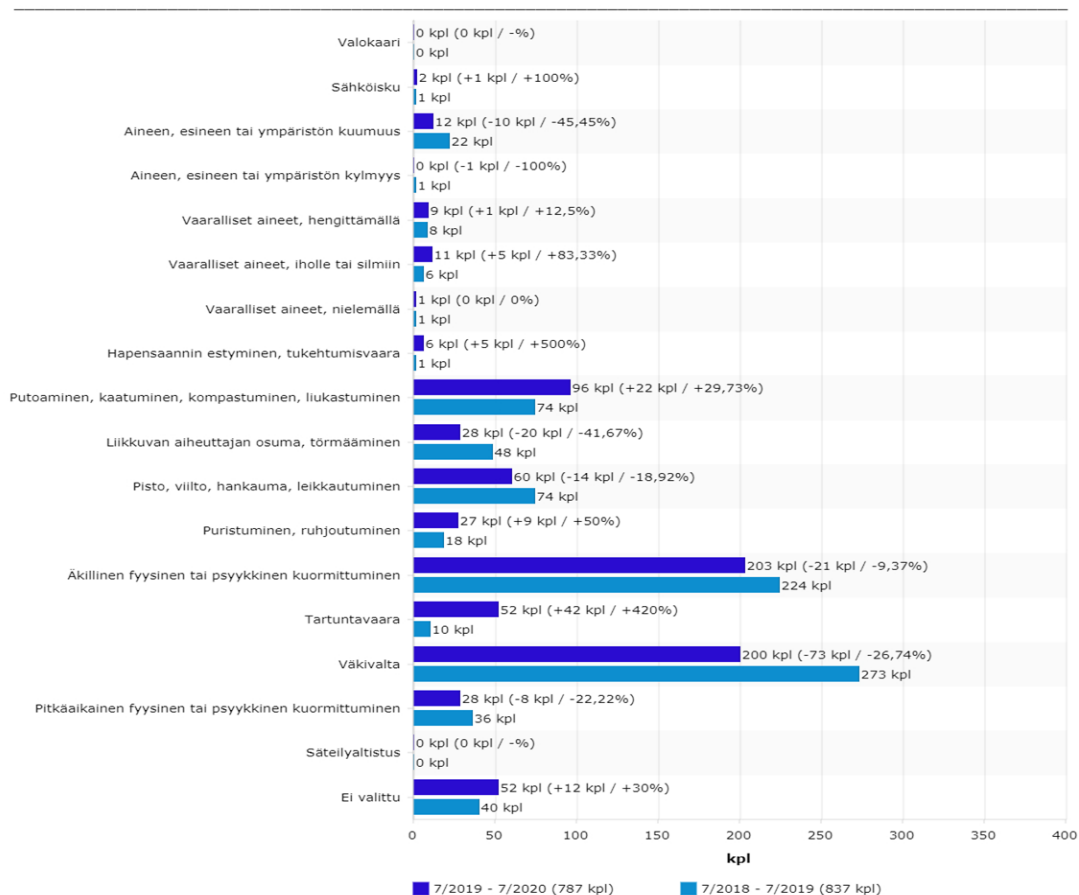
Eniten poikkeamatapahtumia kirjattiin väkivaltatilanteista ja äkillisistä kuormitustilanteista. Vasta kolmanneksi eniten ilmoitettiin kaatumisista, vaikka ne aiheuttivatkin pääosan varsinaisista tapaturmista. Väkivalta on aiheuttanut tarkastelujaksolla vain yhden varsinaisen

työtapaturman kehitysvammopalveluissa. Äkillisiin kuormittumisiin tuntuvat kirjautuvan myös äkilliset psyykkiset kuormitustilanteet, joissa asiakaspalvelussa sattuu äkillisiä muutoksia esimerkiksi asiakkuuksien äkillisen lisääntymisen tilanteissa.

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - heinäkuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on Ylä-Savon SOTE

Vaaratyypit

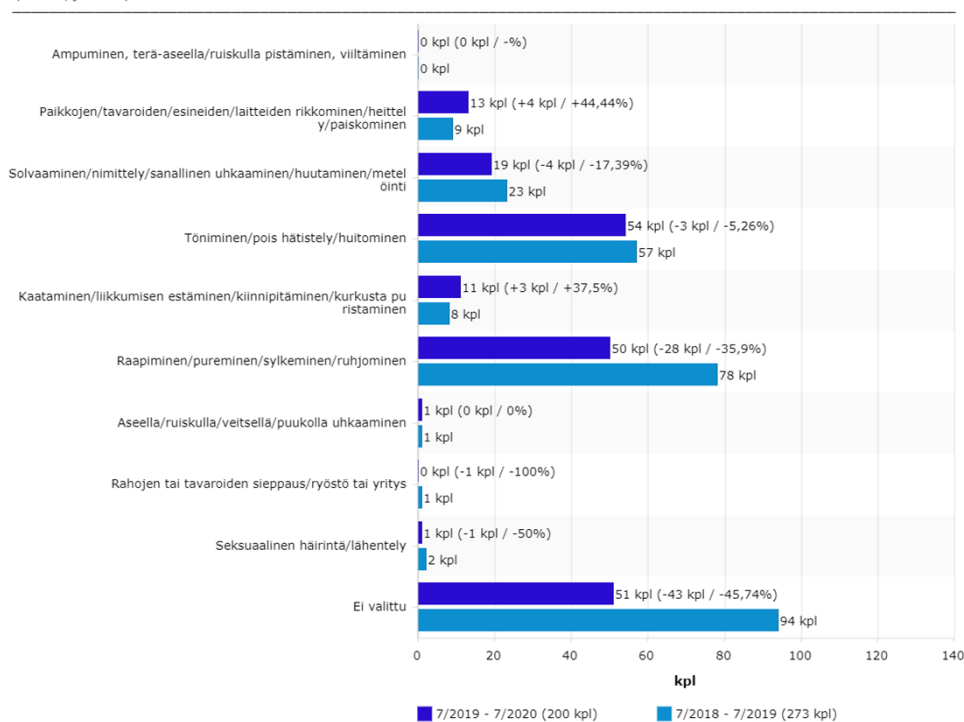
10.8.2020

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - heinäkuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on Ylä-Savon SOTE

Väkivalta

10.8.2020

Kuvissa nähdään kahden vuoden vertailu kuntayhtymän työturvallisuuden vaaratapahtumista. Tilastot sisältävät vuoden aikana sattuneet työtapaturmat ja niiden läheltä piti -tilanteet. Vuoden aikana on

kirjautunut 101 vamman aiheuttanutta tapaturmaa, joista oli kaatumisista johtuvia 44 kpl, 1 kpl väkivallasta aiheutunutta vammaa sekä kolme työperäistä Covid-19 tartuntatautitapausta.

Kuntayhtymätasolla sovitut toimenpiteet

- Työyksiköt suorittavat tartuntatautien hallintaan liittyvät riskien arvioinnin tartuntatautien vaarojen tunnistamis- lomakkeen avulla. Tarkastuslistan avulla pyritään tunnistamaan ja ennakoimaan mahdollisimman kattavasti pandemia tilanteessa syntyviä vaarantilanteita ja suunnittelemaan paikallisia kehittämistoimenpiteitä.
- Esimiehet kirjaavat tartuntatautijäljityksessä tunnistetut työperäiset sairastumiset työtapaturmaksi, jotta sairastunut työntekijä ja työnantaja pääsevät vakuutusturvan piiriin. Tartuntatautilääkärin tunnistamat työperäiset altistumiset ja sairastumiset rekisteröidään Tturl 40§ tarkoittamaan rekisteriin.

2. Hoito- ja hoivapalvelut

Kotihoito

Työolojen riskien arviointi on kehittynyt siten, että se palvelee jo luotettavasti turvallisuusjohtamista.

Kotihoidon merkittävimpana riskinä on edelleenkin psykososiaalinen kuormitus, mikä näyttäytyy sairauspoissaoloissa runsaina lyhytkestoisina poissaoloina, tule-ongelmina sekä poikkeamailmoituksissa. Kotihoidon johto on pyrkinyt parantamaan tilannetta jakamalla tehtäväkentät pienempiin, sairaanhoitajavetoisiin tiimeihin sekä rekrytoimalla lisää hoitohenkilökuntaa.

Kotihoidon haasteena on ollut tiimien toiminnassa ja johtamiskäytännöissä olleet haasteet. Operatiivinen johto onkin nykyisin panostanut tiimien johtamisen kehittämiseen ja esimiestyön seurantaan. Henkilökunnalla esiintyy edelleen osaamisen puutetta etenkin hilkan ja pegasoskirjaamisissa, jolloin työnajankäyttöä ja asiakkaan palveluaikaa kuvaavat mittarit eivät kirjaudu oikein. Meneillään on myös kotihoidon ja sisäisten sijaisten yhteistoiminnan uudelleen tarkastelu ja kehittäminen.

Kotihoidon poikkeamailmoitusten määrä on edelleen lisääntynyt edellisvuoteen verrattuna, mikä parantaa riskien arvioinnin luotettavuutta ja dialogin kehittymistä työyhteisöissä (kuva). Ilmoitusten määrä on lisääntynyt 32 % edellisvuodesta. Poikkeamailmoituksissa korostuvat äkilliset kuormitustilanteet, kaatumiset sekä neulanpistot. Äkilliset henkisen kuormituksen tilanteet liittyvät tilanteisiin, jossa työntekijälle kasaantuu hilkaan monta käyntiaikaa päällekkäin. Monelle työntekijälle on vieläkin epäselvää, kuinka tässä tilanteessa toimitaan ja kuinka paikat saadaan hilkan aikajanelle. Esimiespalavereissa todettuina haasteina tunnistettiin edelleekin sijaisten hankintaan liittyvien prosessien epäselvyydet.

Vuoden 2019 aikana kotihoidossa on sattunut 41 tapaturmaa, jotka ovat olleet pääasiassa kaatumisia, äkillisiä kuormitustapaturmia sekä neulanpistoja. Töihintulomatkoilla sattuneet kaatumiset ovat lisääntyneet talven liukkaiden kielten seurauksena. Kevään 2020 aikana kasvosuojainten materiaalit ovat aiheuttaneet 5 ihoaltistumisesta johtunutta työtapaturmaa. Työperäisiä tartuntatapauksia ei ole sattunut.

Tehtäväalueen poissaolopäivien määrä vuonna 2019 on ollut 1000 pv suurempi kuin vuonna 2018. Vuoden 2020 aikana poissaolojen pituudet ovat taas lähtenyt laskuun etenkin lyhyissä poissaoloissa. Pandemiatilanteella on oletettavasti ollut vaikutusta käsihygienian tehostumiseen ja sitä myötä sairastumiseen infektioauteihin. Keskimääräinen poissaolajakso on ollut vuonna 2019 25 pv/työntekijä. Tule-sairaudet ovat aiheuttaneet eniten poissaolopäiviä. Jaksamiseen liittyvät poissaolot ovat lisääntyneet siten, että niiden määrä lähentelee jo tule-tilastoja.

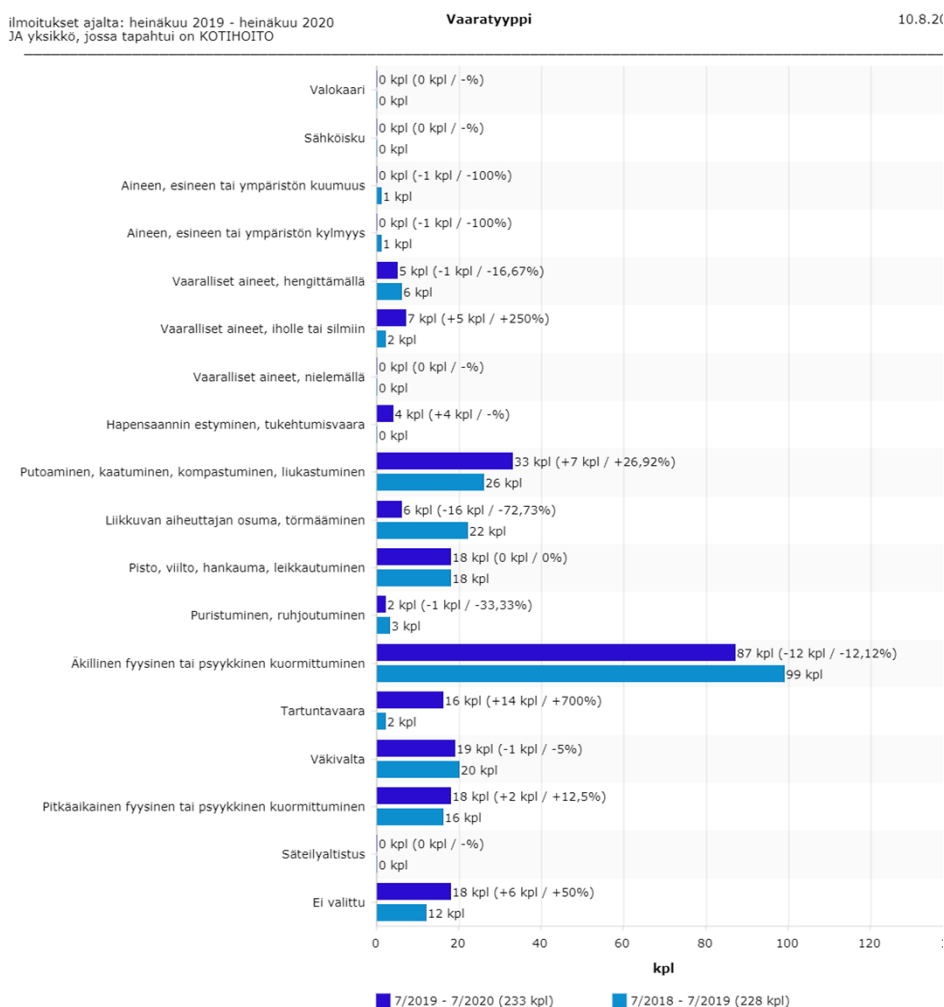
Hengitystiesairaudet ovat aiheuttaneet kolmanneksi eniten poissaolopäiviä. Mielenterveyteen liittyviä häiriöitä selittävät työtehtävissä esiintyvien epäselvyyksien aiheuttama kuormitus ja kiireen sekä oman työnsä hallinnan puute.

Sovitut toimenpiteet

- Työsuojelupäällikkö organisoii kotihoidon ja sissiyksikön välisen yhteistoiminnan yhteisten pelisääntöjen tarkentamiseksi.
- Tehtäväaluepäällikkö selvittää, voisiko työnantaja subventoida työntekijöille kitkakenkien hankinnan kustannuksia jollakin summalla kaatumistapaturmien vähentämiseksi.
- Talousarvioon esitetään tablettien hankintaa kentällä tapahtuva kirjaustyön mahdollistamiseksi.
- Tiimin vetäjät ja esimiehet valvovat hoitolaukkujen ylläpitoa pistotapaturmien ennaltaehkäisemiseksi.

Johtopäätökset

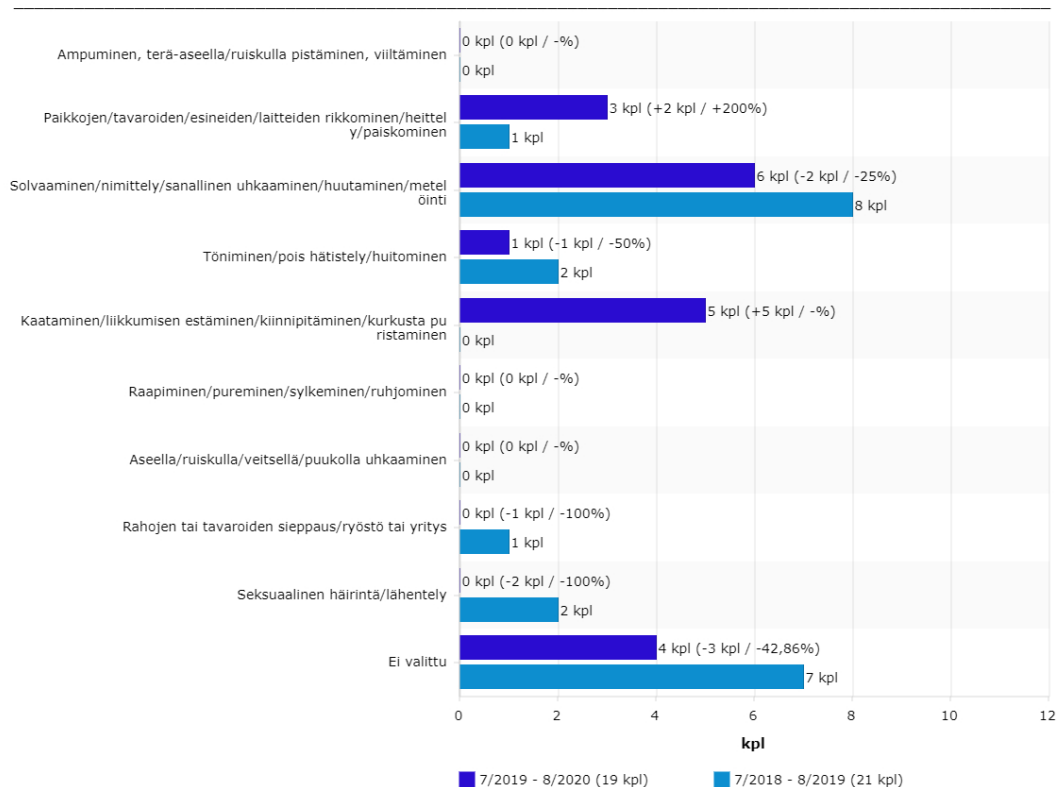
Opratiivisen johdon lisäpanostukset esimiestyön käytännön tukemiseen on tuonut riskien hallintaan lisää hallittavuutta ja läpinäkyvyyttä sekä antanut lähiesimiehille kaivattua oman työn hallinnan tunnetta. Edelleen työturvallisuusilmoitusten yhteinen käsittely työyksiköissä parantaa myös rivityöntekijöiden työnhallintaa ja vähentää siten psykososiaalista kuormittumista.

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on KOTIHOITO

Väkivalta

10.8.2020

Kuvat: Työturvallisuuspoikkeamailmoitukset kotihoidossa kahden vuoden aikana. Ilmoitukset sisältävät ilmoitetut tapaturmat ja läheltä piti -tilanteet. Vuoden aikana on sattunut 18 kaatumisesta johtunutta työtapaturmaa. Väkivaltatapaturmia tai työperäistä tartuntatautiä ei ole todettu lainkaan. Kasvosuojainten käyttö on aiheuttanut 5 tapaturmaksi luokiteltavaa altistumista.

Suosituksia

Suosittamme edelleen esimiesten ja tiimivastaavien roolin tukemista ja vahvistamista perustehtävissään tiimien työjohtajana toimivaltuuksiensa puitteissa.

Esimiesten tulisi edelleenkin opastaa työntekijöitä Haipro –järjestelmän oikeaan käyttöön kehittämisen välineenä. Työtapaturma = vakuutusyhtiölle muodostuu korvattavaa vamman hoitamisesta. Muut luetaan läheltä piti -tilanteiksi.

Asumispalvelut

Työolojen riskien arviointi on kehittynyt siten, että se palvelee jo luotettavasti turvallisuusjohtamista. Palvelukeskuksissa on nykyisin toimiva johto ja tiedolla johtamisen toimintatapa sekä menettelytavat tunnistettujen riskien hallintaan. Tämä näkyy myös henkilöstökyselyjen hyvänä tai jopa erinomaisina tuloksina. Esimiehet osaavat hyödyntää työolojen seurantaan liittyviä mittareita ja poikkeamailmoitusmenettelyä yhteistyössä tiimivastaavien kanssa.

Keskimääräinen poissaolojakson pituus on 21,9 pv/hlö, mikä on vain kolme päivää pidempi kuin koko SOTEn keskiarvo. Virranrannan palvelukeskuksen keskimääräisen poissaolojakson pituus on lähes puolittunut. Muiden palvelukeskusten po. tilastoissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Palvelukeskusten merkittävimpinä riskeinä korostuvat muistisairaiden aiheuttamat väkivaltatilanteet, mikä näkyy poikkeamailmoitusten tapahtumaprofilissa. Väkivaltatilanteet ovat kuitenkin vähentyneet merkittävästi edellisvuodesta. Myös

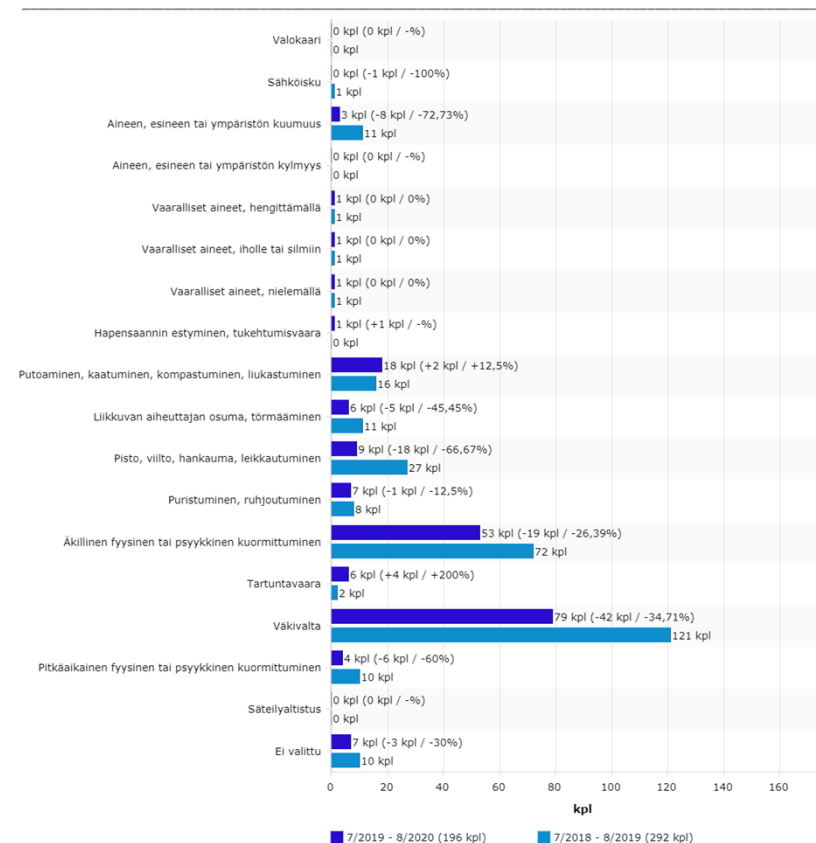
äkillisten kuormitustilanteiden ilmoittaminen on vähentynyt. Muutokset voivat kertoa työhallinnan parantuneesta tilanteesta henkilökunnan keskuudessa.

Sisäilmaongelmiin viitannut oireilu on paikallistunut nykyisin vain Palvelukeskus Virranrantaan, koska ongelmiin on vastattu siirtämällä toimintoja/työntekijöitä uusiin tiloihin, korjaushankkeilla yms. Kertyneiden oireilmoitusten perusteella sisäilmaongelmat on saatu riittävästi hallintaan.

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on ASUMISPALVELUT

Vaaratyypit

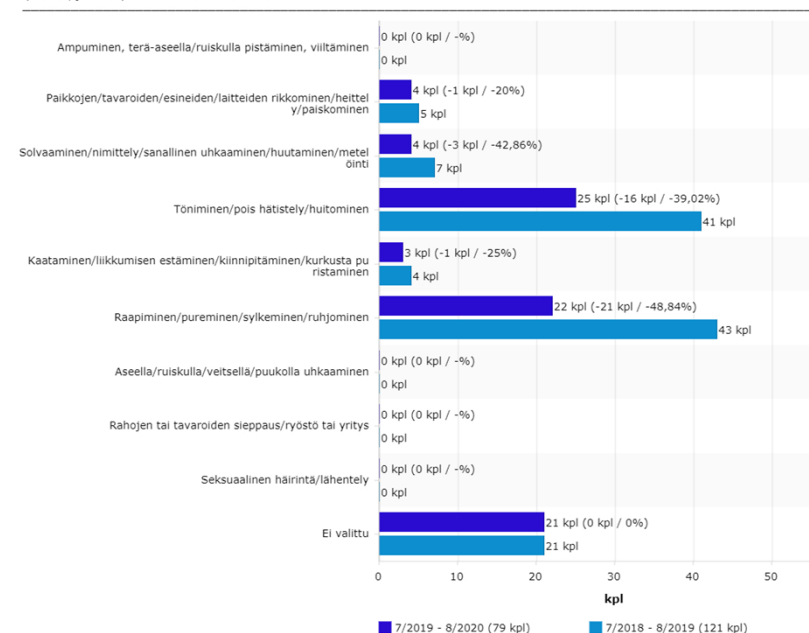
10.8.2

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on ASUMISPALVELUT

Väkivalta

10

Kuva: Työturvallisuuspoikkeamailmoitukset asumispalveluissa. Ilmoitukset sisältävät ilmoitetut tapaturmat sekä läheltä piti -tilanteet: Asumispalveluissa on sattunut 5 kaatumisesta johtunutta tapaturmaa. Väkivaltatapaturmia tai työperäistä tartuntatautiä ei ole todettu lainkaan (Kalliosydämen työperäisiä Covid-19 sairastumisia ei ole tähän huomioitu).

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet:

- Esimiehet selvittävät päällikön johdolla muistisairaahan kohtaamiseen liittyvät koulutukset ja koulutustarpeet. Tarvittavat koulutukset lisätään kuntayhtymän koulutussuunnitelmaan.
- Varhaisen tuen keskustelujen käytön edelleen tehostaminen ja tarvittaessa työjohdollisten keinojen käyttäminen.

Johtopäätökset

Tehtäväalueen riskienhallinta toimii ja esimiehet osaavat ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin jo varhaisessa vaiheessa yhdessä työntekijöiden kanssa.

2. Terveyspalvelut

Osastopalvelut

Työolojen riskien arviointi on kehittynyt jo luotettavaksi tiedolla johtamisen välineeksi, koska esimiesten ja työntekijöiden välinen yhteistoiminta näyttää normaalioloissa toimivan kaikkien käytössä olevien mittareiden mukaan hyvin. Riskit on tunnistettu kattavasti ja realistisesti. Työyksiköissä osataan myös hyödyntää poikkeamailmoitusmenettelyä toiminnan kehittämisen välineenä sekä riskien tunnistamista helpottavana menetelmänä.

Vuonna 2019 on paneuduttu osastoilla työskentelevien eri työyksiköiden välisen yhteistyön ja tiedonkulun parantamiseen ja niiden prosessien yhteensovittamiseen. Osastoilla työskentelee hoitohenkilökunnan lisäksi eri työyksiköiden lääkäreitä, sisäisiä sijaisia sekä eri tukipalveluiden työntekijöitä. Kehittämistarve korostui keväällä pandemiaa koskevissa tilanteissa, jolloin Covid-19 altistumis- ja sairastumistilanteiden hallinta vaatii ajantasaista tiedonhallintaa oikeiden toimenpiteiden suunnittelemiseksi jokaisessa työyksikössä. Lainsäädännön mukaan yhteisellä työpaikalla turvallisuustilanteen hallintaa vetää aina isäntäorganisaation linjajohto.

Käytetyt työoloja kuvaavat poissaolomittarit eivät kerro vielä merkittävistä työoloihin liittyvistä riskeistä, mutta työterveyshuolto on jo kuitenkin tunnistanut selvityksissään kohonneita psykososiaalista kuormitusta etenkin osastoilla 1 ja 2, joissa havaitaan myös poissaolojen määrän lisääntymistä. Eniten poissaolopäiviä aiheuttivat mielenterveyteen liittyvät diagnoosit. Toiseksi eniten poissaoloja aiheutti tule-vaivat sekä vammautumiset. Sairausprofiilit vaihtelivat osastoittain. Pandemiatilanne on aiheuttanut lisää psykososiaalista kuormittumista. Tähän on vastattu ohjaamalla työntekijöitä työterveyshuollon psykososiaalisen tuen piiriin.

Työturvallisuusilmoituksia tehdään kiitettävästi. Poikkeamissa korostuvat muistisairaiden aiheuttama väkivalta ja äkilliset fyysiset kuormitustilanteet sekä lisäksi neulanpistotapaturmat ja tartuntavaara (kuvat). Väkivaltatilanteisiin on vastattu väkivallan hallintaan liittyvillä koulutuksilla ja opastamisella. Käytössä on kolme avekki-kouluttajaa, jotka käyvät pyynnöstä opastamassa myös paikan päällä. Tartuntatauti-altistumisista on kirjattu heinäkuun alkuun mennessä 19 työturvallisuusilmoitusta. Työperäisestä Covid-19 sairastumisesta on tehty 1

tapaturmailmoitus vakuutusyhtiölle. Tapaturmia on kirjattu kokonaisuudessaan 6 kpl, joista 2 on ollut kaatumisia. Väkivaltatapaturmia ei ole sattunut.

Muistisairaiden aiheuttamaan väkivallan uhkaan on varauduttu ennalta mm. ”vierellä kulkijan” sekä kohtaamis- ja avekkikoulutusten avulla. Edellisten toimien lisäksi tehostettu jälkipuinti –käytäntö on auttanut vähentämään henkistä kuormitusta. Väkivaltaa koskevien ilmoitusten määrä on vähentynyt vuoteen 2018 verrattuna.

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet

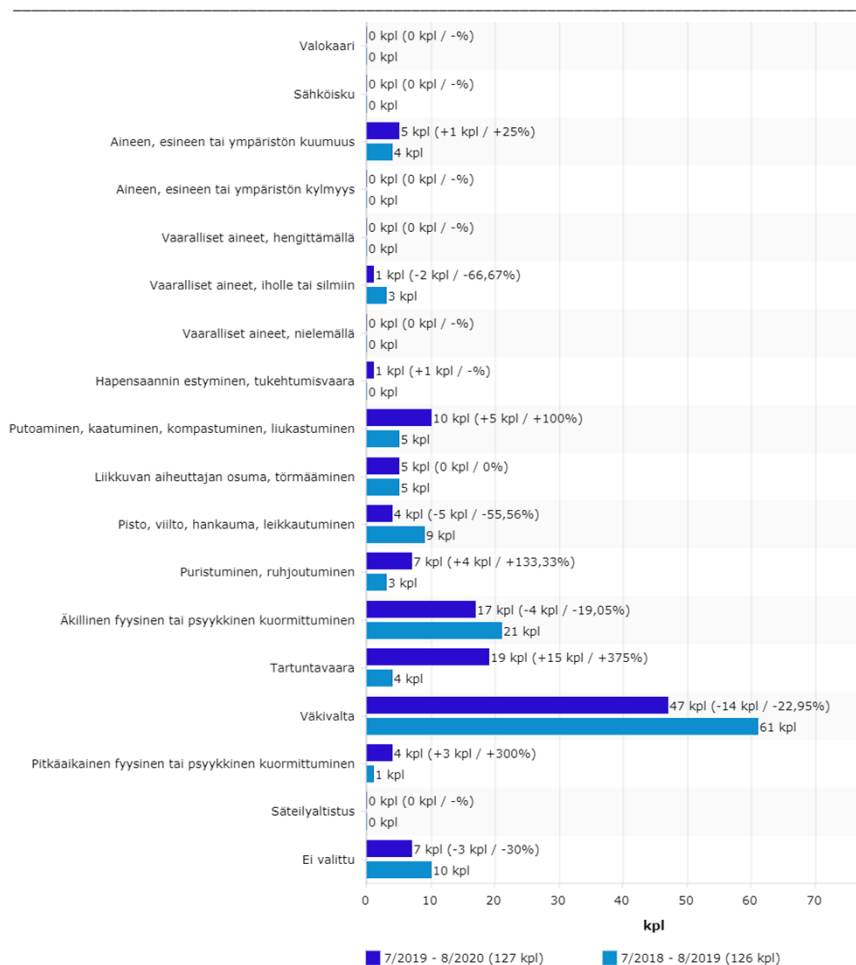
- Esimiehet tehostavat puheeksiottokäytänteitä.
- Esimies tilaa loppukesästä infektio-osastona toimivalle osasto 3:lle työterveyshuollon suunnatun selvityksen Covid-19 pandemian aiheuttamien välittömien ja välillisten terveysriskien arvioimiseksi. Mukaan selvitykseen otetaan myös osastolla työskentelevät lääkärit, sissit ja laitoshuoltajat.

Suosituks

- Jatkuvasti muuttuvat paandemiaohjeistukset suojaustoimien toimeenpanossa aiheuttivat hämmennystä työntekijöissä, koska he eivät mielestään saaneet riittävästi perusteita annetuille ohjeille. Jatkossa tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota yhteistoiminnan tiivistämiseen pitämällä säännöllisiä tilannekuvan päivityspalavereita kaikilla komentoketjun tasoilla. Henkilöstön kuuleminen on ehdoton edellytys realistisen tilannekuvan luomiselle.
- Pandemiatilanne toi näkyvästi esille myös eri työyksiköiden välisten poikkihallinnollisen yhteistoiminnan tehostamisen tarpeet. Työpisteissä työskentelee usean työyksikön työntekijöitä, kuten lääkäreitä, sijaisia ja tukipalveluiden työntekijöitä. Heidän keskinäinen yhteistoiminta ja työyksiköiden välinen ajantasainen tiedonkulku on ehdoton edellytys turvalliselle palvelutuotannolle ja työturvallisuudelle.
- Lääkärit työskentelevät osastoilla osaston työnjohdon alaisuudessa. Myös lääkäreille tulisi taata mahdollisuudet osallistua hoitotyön keskustelutilaisuuksiin poitilas- ja työturvallisuuden hallinnan kehittämiseksi.
- Terveyspalveluiden johto järjestää osastoilla työskenteleville po. työntekijöille osallistavan tilaisuuden, jossa työntekijät voivat esittää johdolle kysymyksiä epäselvistä asioista ja esittää työturvallisuuteen liittyviä kehittämistoimenpiteitä.

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on OSASTOPALVELUT

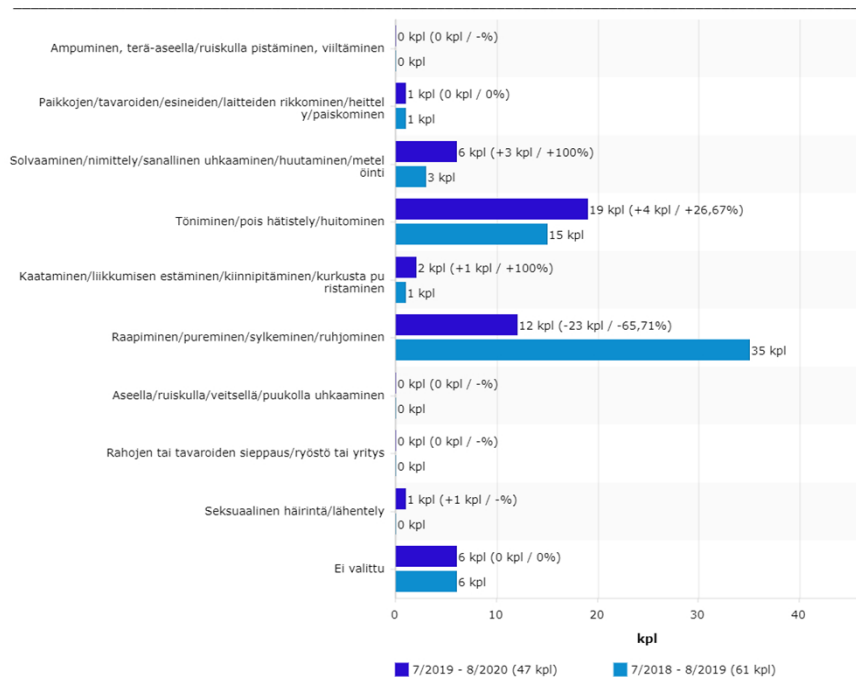
Vaaratyyppi

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on OSASTOPALVELUT

Väkivalta

10.

Kuvat: Osastopalveluiden työturvallisuusilmoitukset, jotka sisältävät tapaturmat sekä läheltä piti – tilanteet.

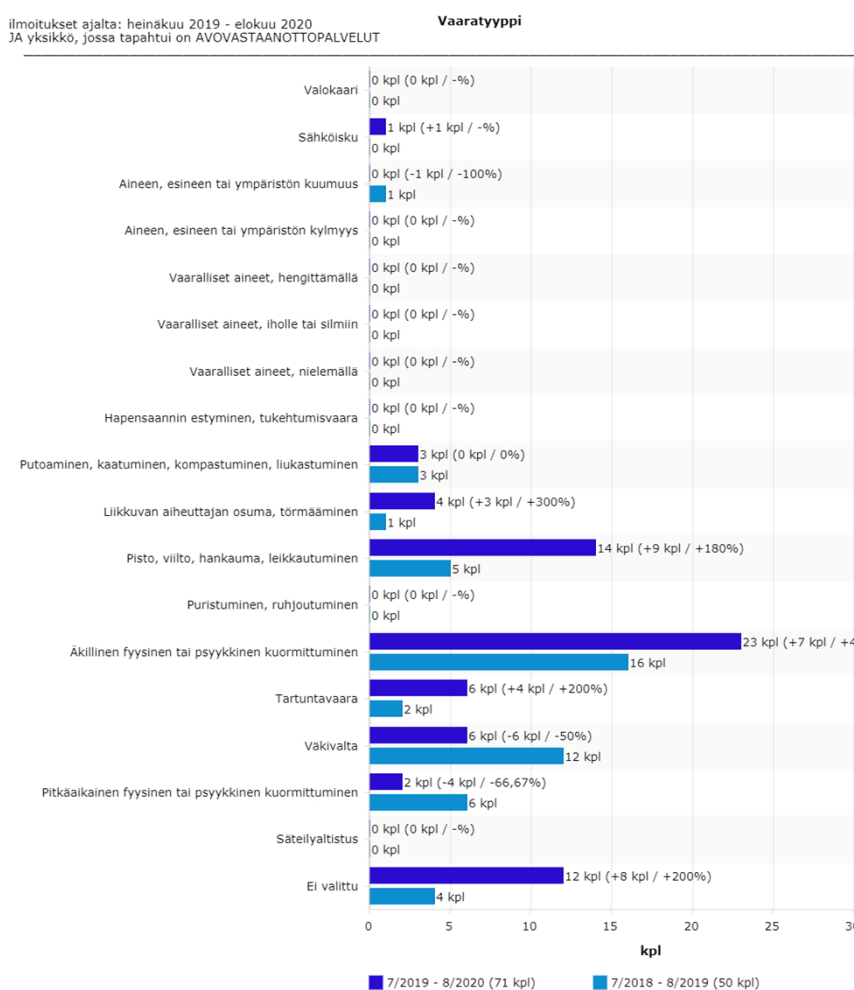
Avovastaanottopalvelut (vastaanotot, enska, päivystys ja kotisairaala)

Avovastaanottopalvelujen työyksiköt ovat tunnistaneeet riskejä realistisesti ja kattavasti siten, että havainnot ja suunnitelmat helpottavat johdon talous- ja toimintasuunnittelua.

Vastaanotoilla tunnistetut riskit liittyvät pääasiassa työtapojen muutokseen. Uusi työaikalaki on tuonut päivystyksen työjärjestelyihin haastetta, joka akuuteissa tilanteissa aika-ajoin näyttäytyy resurssivajeena. Meneillään olevan pandemian ei ole havaittu aiheuttaneen ongelmia työturvallisuudessa, vaikka vastaanotoilla on rinnakkain vastaanotto ja infektiotenskatointia. Tämä kertoo siitä, että esimiehet ovat osanneet varautua ennalta erityistilanteeseen ja yhteistoiminta henkilöstön kanssa toimii hyvin.

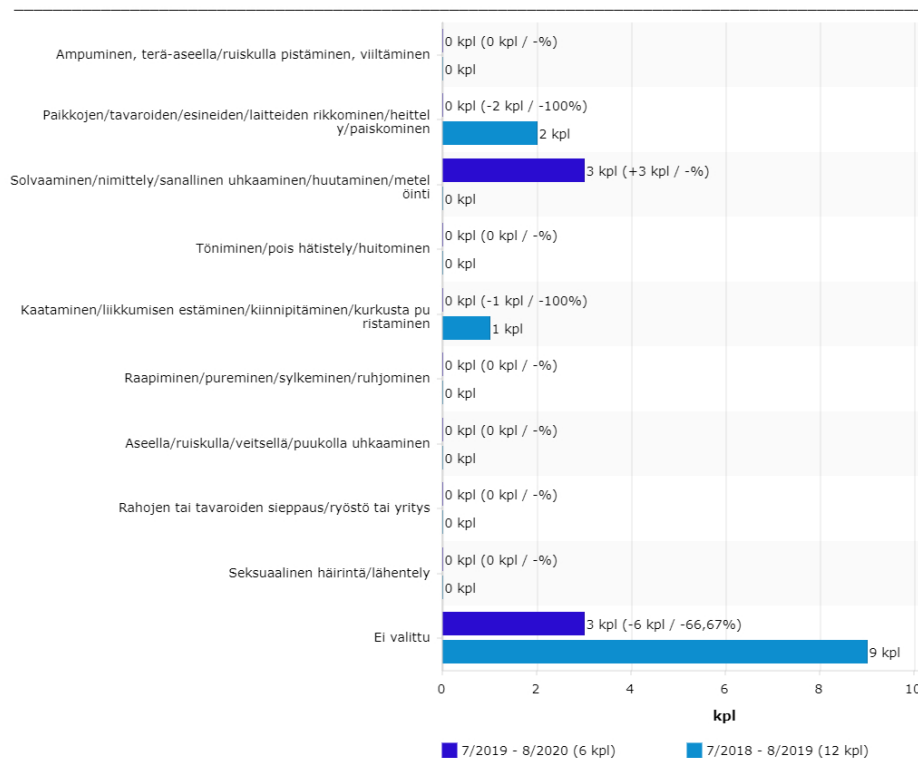
Poissaolopäivien määrä on vähentynyt vuodesta 2016 lähtien huikeat 40%. Poissaolomittarit eivät edelleenkään kuvaa erityisiä ongelmia työyhteisössä tai työoloissa. Lähes 70% poissaoloista on johtunut tule-ongelmista ja vammautumisista.

Työturvallisuuspoikkeamailmoituksia tehdään edelleenkin vähän. Suurin osa ilmoituksista liittyvät väkivallan uhkaan, äkillisiin kuormitustilanteisiin sekä terävien instrumenttien aiheuttamiin tapaturmiin. Lisäksi päivystyksessä on tehty ilmoituksia resurssipulan aiheuttamista henkisen kuormittumisen tilanteista. Väkivaltatapahtumista tehdyt poikkeamailmoitukset tulevat kokonaisuudessaan päivystyksestä. Kaikki tapaukset ovat läheltä piti –tilanteita, jossa henkilökunta on osannut varautua tilanteisiin kutsumalla avuksi vartijoita, eikä henkilövahinkoja ole päässyt sattumaan. Vastaanottopalveluissa on sattunut 3 pisto- ja 1 kaatumistapaturma vuoden 2019 aikana. Ei väkivaltatapahtumia.

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on AVOVASTAANOTTOPALVELUT

Väkivalta

Kuvat: Avovastaanottojen työturvallisuusilmoitukset, jotka käsittävät tapaturmat sekä läheltä piti-ilmoitukset. Päivystyksestä tehty 5 väkivaltaan liittyvää ilmoitusta. Väkivaltilanteet eivät ole aiheuttaneet tapaturmia. Tapaturmat ovat olleet pääasiassa terävien instrumenttien aiheuttamia vammautumisia. Työperäisiä tartuntatautisairastumisia ei ole todettu.

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet

- Linjajohto hakee ratkaisua päivystyksen ajoittaiseen henkilöstöpulaan henkilöstön tehostetulla yhteiskäytöratkaisuilla.

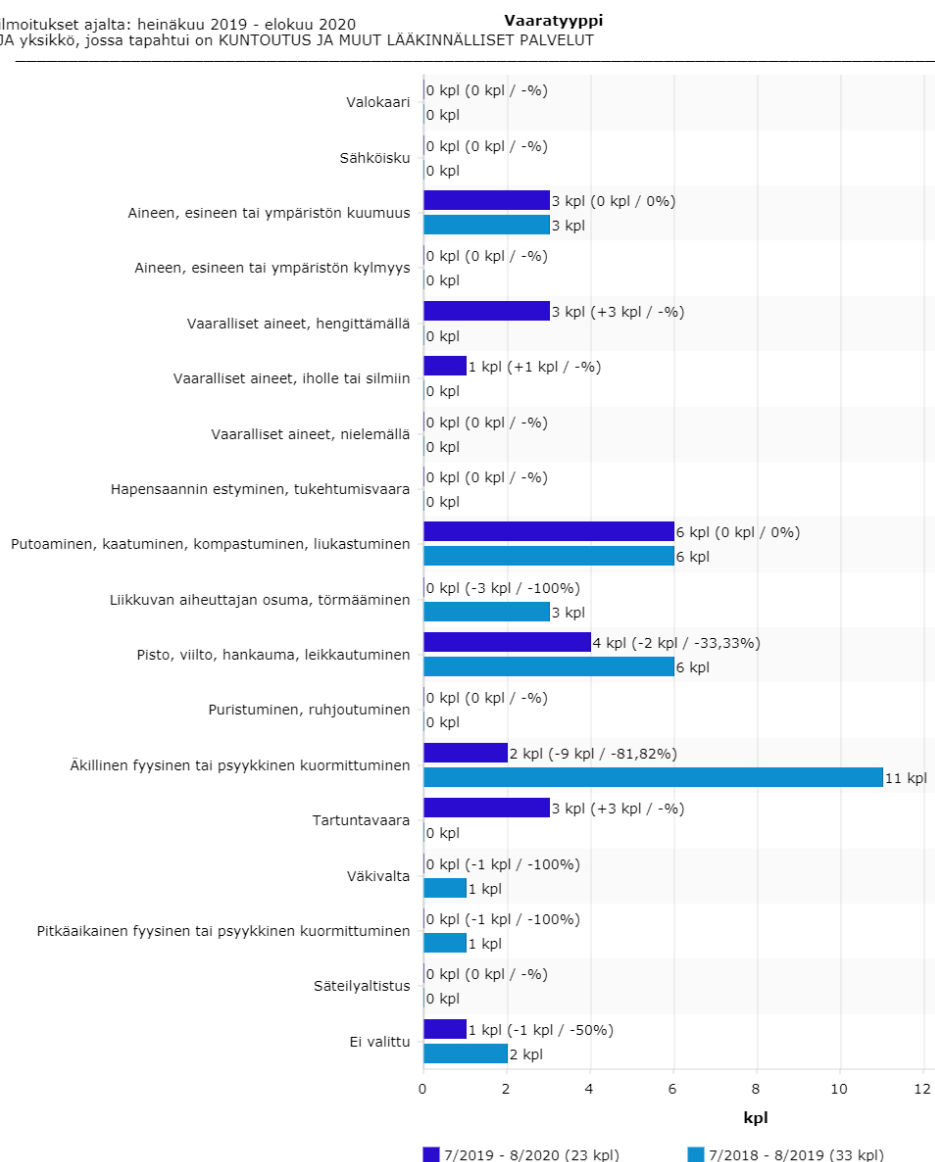
3. Kuntoutus ja lääkinälliset tukipalvelut

Tehtäväalueen työoloissa olevia riskejä on tunnistettu realistisesti, joten työyksiköissä suoritettu riskien arviointi hyödyntää jo hyvin operatiivisen sekä strategisen johdon turvallisuusjohtamista. Epävarmuutta riskien hallintaan aiheuttaa kuitenkin se, että työntekijät tekevät edelleenkin huomattavan vähän poikkeamailmoituksia, joita linjajohto voisi käsitellä ja kehittää organisaationsa toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa ja parantaa samalla keskinäistä dialogia. Työpaikkaselvitysten suosituksia on pantu täytäntöön kiitettävästi jokaisessa työyksikössä. Kemikaaliriskien arviointi on suoritettu altistuskriittisissä työyksiköissä. Kemikaaliriskien sähköinen arviointityö on aloitettu vuoden 2020 alusta lähtien.

Ainoa merkittäväksi luokiteltu riski on oireiden perusteella tunnistettu, kuvantamisen tiloissa vallitseva sisäilmasto-ongelma. Ongelman aiheuttajaa ei ole monipuolisista selvittelyistä huolimatta löydetty.

Tehtäväalueella on sattunut vuoden aikana 3 kaatumisesta ja terävästä instrumentista aiheutunutta tapaturmaa sekä yksi työperäinen Covid -19 sairastuminen osastolla sattuneessa altistumisessa. Tapahtumasta ei ole tehty työtapaturmailmoitusta.

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on KUNTOUTUS JA MUUT LÄÄKINNALLISET PALVELUT

Kuvat: Kuntoutuksen ja lääkinällisten tukipalveluiden työturvallisuusilmoitukset, jotka käsittävät sattuneet tapaturmat ja läheltä piti -ilmoitukset. Väkivaltatapahtumia ei ole sattunut yhtään.

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet

- Ei sovittuja toimenpiteitä

Suosituks

Tehtäväalueen esimiesten tuli korostaa työntekijöille heidän velvollisuuttaan ilmoittaa esimiehille työn vaaroista tai työtä kuormittavista tekijöistä käytössä olevien poikkeamamenetelmien avulla.

4. Hyvinvointipalvelut

Sosiaalityön palvelut

Riskien arviointia on tehty, joskin riskien hallintaan luo epävarmuutta se, että työturvallisuuspoikkeamamenettelyä hyödynnetään ainoastaan kehitysvammaispalveluissa.

Riskien arvioinnissa tunnistettiin yksittäisiä psykososiaaliseen kuormittumiseen ja

työkäyttäytymiseen liittyviä asioita. Väkivallan aiheuttamat riskit liittyvät lähinnä väkivallan pelosta aiheutuvaan psykososiaaliseen kuormitukseen, johon vastataan työnohjauksella ja nopealla jälkipuintikäytännöllä. Väkivaltatilanteita syntyy lähinnä lastenkodissa ja kehitysvamma palveluissa. Tehtäväalueella on päätettykin lisätä asiakkaan kohtaamiseen liittyvää koulutusta.

Vammaispalveluissa on varauduttu pitkittyneisiin helteisiin asentamalla Huitulanharjun asumisyksikköön ja Päiväkeskus Purjeeseen jäähdytyslaitteet sekä lämmönjohtamista estävät kalvot yleisten tilojen ikkunoihin.

Työturvallisuuspoikkeamia on tehty eniten kehitysvamma palveluissa ja ne ovat liittyneet pääasiassa väkivaltatilanteisiin. Väkivaltailmoitusten määrä on kuitenkin puolittunut edellisvuoteen verrattuna. Sen sijaan äkillisen kuormittumisen ilmoitukset ovat lisääntyneet merkittävästi. Lastenkodissa on kirjattu muutama väkivaltaa koskeva ilmoitus.

Vammoja aiheuttaneet tapaturmat ovat sattuneet kehitysvamma palveluissa (7 kpl). Kaatumisista johtuneita tapaturmia on ollut 4 kpl ja yksi väkivallasta aiheutunut tapaturma. Yksi tapaturmista on aiheutunut kasvomaskien käytöstä aiheutuneesta ihoaltistumisesta.

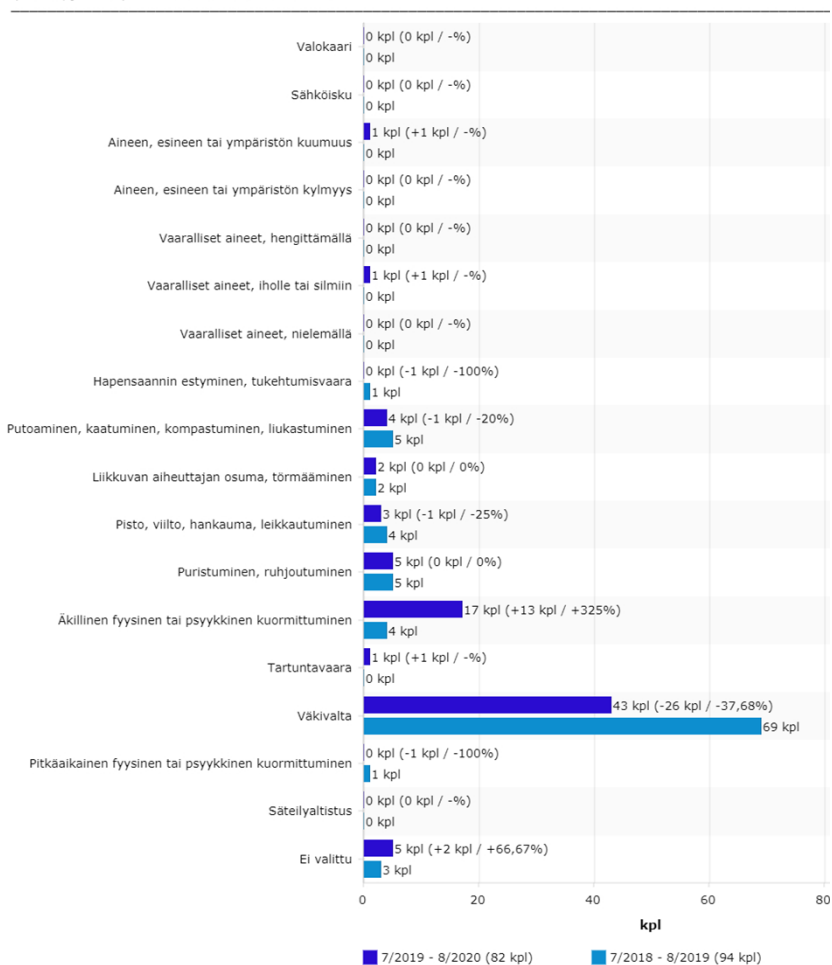
Sairauspoissaolopäivien määrät ovat hiukan lisääntyneet vuodesta 2018. Poissaolotilastot eivät kerro vielä merkittävistä työoloihin tai työkykyyn liittyvistä ongelmista, mutta havaittavissa on ollut kohonneen psykososiaalisen kuormittumisen lisännen jonkun verran poissaolojen määrää. Viimevuosina tehtyjen työpaikkaselvitysten perusteella havaittiin kehittymistarpeita ainoastaan lastenkodissa, missä tunnistettiin sisäilmaongelmaan liittyvää oireilua sekä haastavasta asiakastyöstä johtuvaa kohonnutta psykososiaalista kuormittumista.

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet:

- Esimiehet tarkastavat ensiapukoulutustarpeet työyksiköissään.

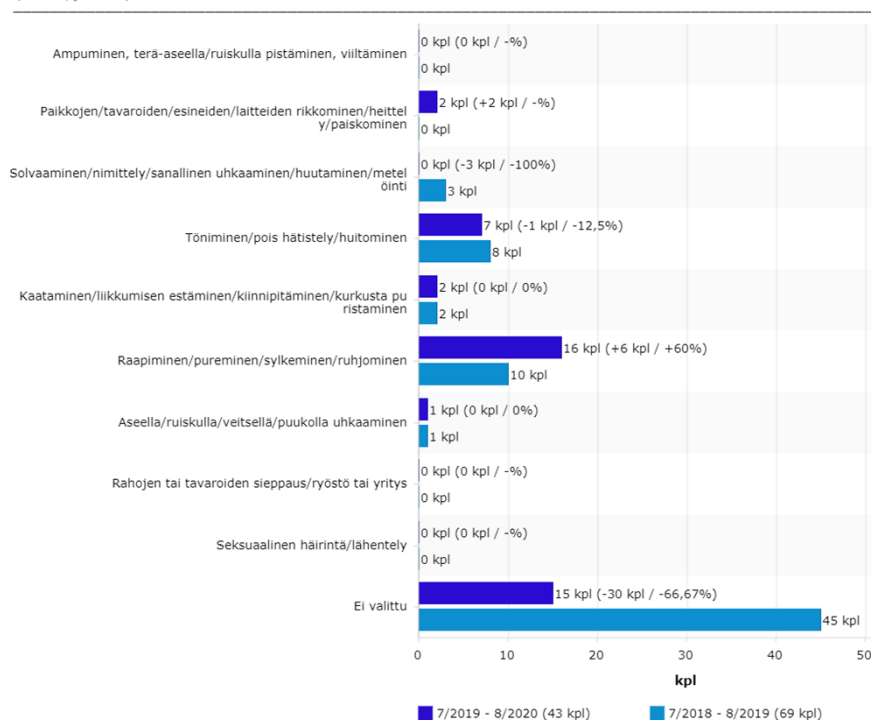
ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on SOSIAALITYÖNPALVELUT

Vaaratyyppi

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on SOSIAALITYÖNPALVELUT

Väkivalta

Kuva: Sosiaalityön palvelujen työturvallisuusilmoitukset, jotka käsittävät tapaturmat ja läheltä piti -tilanteet: Väivaltilanteiden määrä pudonnut kahden vuoden takaisista määristä 66% (2017:126 kpl).

Perhekeskuspalvelut

Tehtäväalueella osataan erinomaisesti hyödyntää riskienhallintamenettelyä turvallisuusjohtamisen välineenä ja etenkin sujuvan ja kehityshakuisen yhteistoiminnan työhyvinvoinnin ylläpitäjänä. Tämä näkyy myös vähäisinä tunnistettuina kuormitustekijöinä. Pandemiatilannetta on johdettu erinomaisesti tekemällä osallistavaa yhteistyötä henkilöstön kanssa. Työturvallisuuspoikkeamailmoitusten vähäisyys voi silti aiheuttaa epävarmuutta riskitason määrittämiseen.

Kouluterveydenhuollossa haasteena on edelleenkin toimimattomat työtilat kouluilla ja niiden sisäilmaan liittyvät ongelmat. Sisäilmaongelmat eivät ole kuitenkaan aiheuttaneet todennettuja terveyshaittoja. Johto pyrkii jatkuvasti hakemaan havaittuihin ongelmiin ratkaisua koulujen johdon ja kiinteistönomistajien kanssa.

Perhetyön suurimpana riskinä tunnistetaan asiakkaiden lasten käyttöön liittyvä väkivalta, mikä näyttäytyy jonkin verran työturvallisuusilmoitustilastossa. Tehtäväalueen väkivaltailmoitukset ovat peräisin perhetyöstä. Väkivaltariskeihin on varauduttu lisäämällä työntekijöiden keskinäistä paikannustietojen vaihtoa työpäivän aikana. Terveysneuvonassa ei ole tunnistettu erityisiä työturvallisuusriskejä.

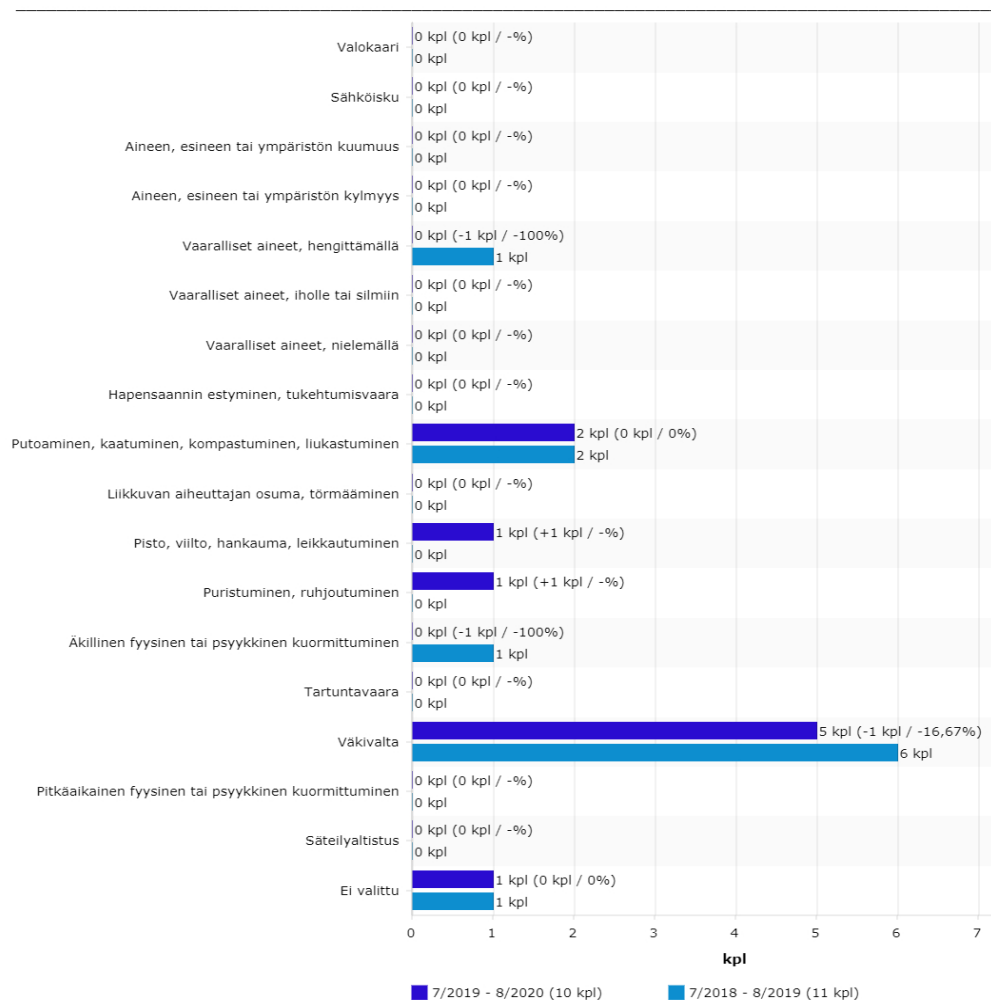
Poissaolojen kokonaismäärä on hiukan lisääntynyt vuoden 2018 tilastoon verrattuna. Sairauspoissaolotiedot eivät kerro erityisestä työoloihin liittyvistä vaaroista ja riskeistä, vaikka mielenterveyteen liittyviä poissaoloja onkin ollut edellisvuosia enemmän. Tehtäväalueella on sattunut 2 kaatumisesta johtunutta työtapaturmaa.

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet:

- Tehtäväaluepäällikkö esittää sähköisen paikannustietosovelluksen hankkimista perhetyötä tekeville työyksiköille.

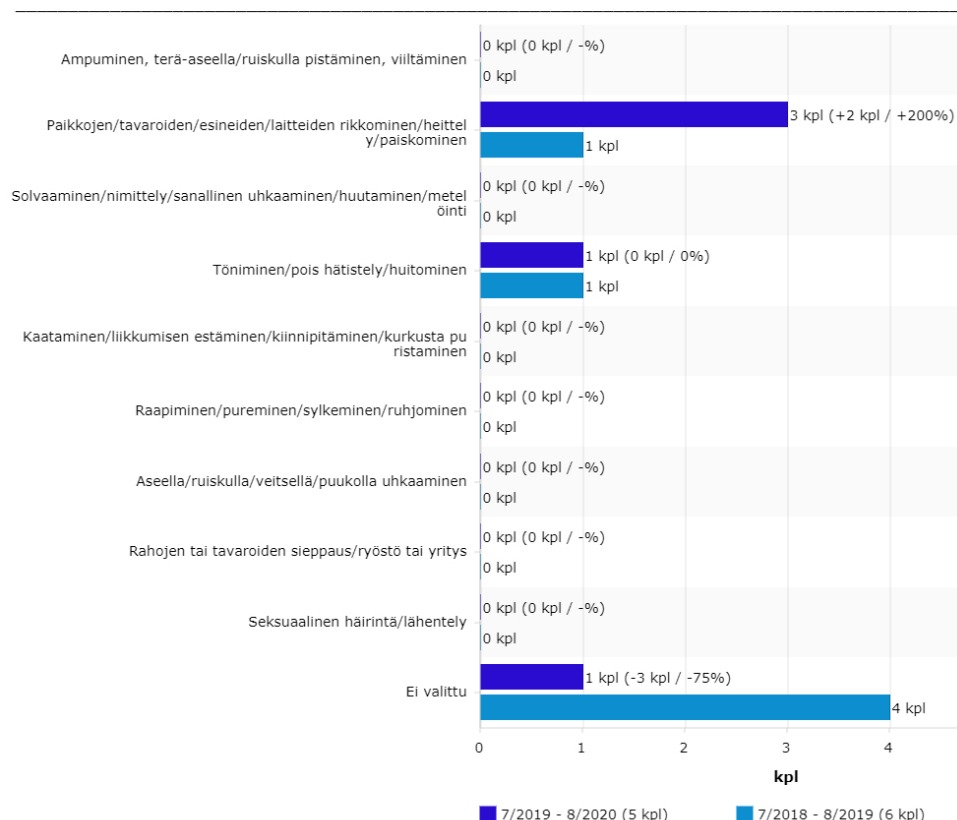
ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on PERHEKESKUSPALVELUT

Vaaratyyppi

Ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on PERHEKESKUSPALVELUT

Väkivalta

Kuva: Perhekeskuspalvelujen työturvallisuusilmoitukset, jotka käsittävät tapaturmat ja läheltä piti tilanteet. Tehtäväalueella on sattunut vuoden aikana 2 kaatumisesta johtunutta vammautumista.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Tehtäväalueella osataan hyödyntää erinomaisesti riskienhallintamenettelyä turvallisuusjohtamisen välineenä ja etenkin sujuvan ja kehityshakuisen yhteistoiminnan ylläpitäjänä. Tämä näkyy myös vähäisinä kuormitustekijöinä sekä hyvänä ja tavoitehakuisena, työhyvinvointiin tähtäävänä toimintana. Pandemiatilanne ei ole aiheuttanut näkyviä, ylimääräisiä paineita työntekijöille, vaikka väestön lisääntyneet mielenterveysongelmat vaikuttivat asiakastyötä kuormittavasti alkuvuonna. Tämä kertoo erinomaisesta vuorovaikutteisesta ja ajantasaisesta tilannejohtamisesta.

Tehtäväalueen vaara- ja kuormitustekijät ovat tunnistettu ja käytössä olevien mittareiden mukaan hallinnassa. Väkivallan aiheuttama riskitaso on vähäinen jokaisessa työyksikössä henkilöstön ammatillisen osaamisen ja työotteen ansiosta. Osalla sairaalan psykiatrian poliklinikan työntekijöistä on esiintynyt sisäilmaongelmaan viittaavaa oireilua, mutta ongelman aiheuttajaa ei ole sisäilmastoasiantuntijan monipuolisista selvittelyistä huolimatta löydetty. Sisäilmahaasteeseen on vastattu tilaamalla työterveyslaitokselta sisäilmastaselvitys.

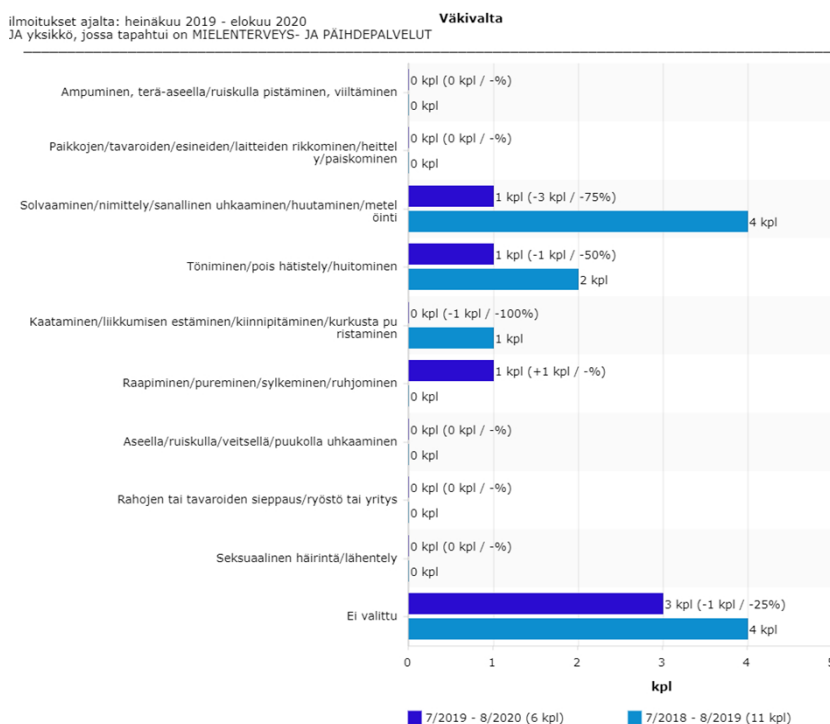
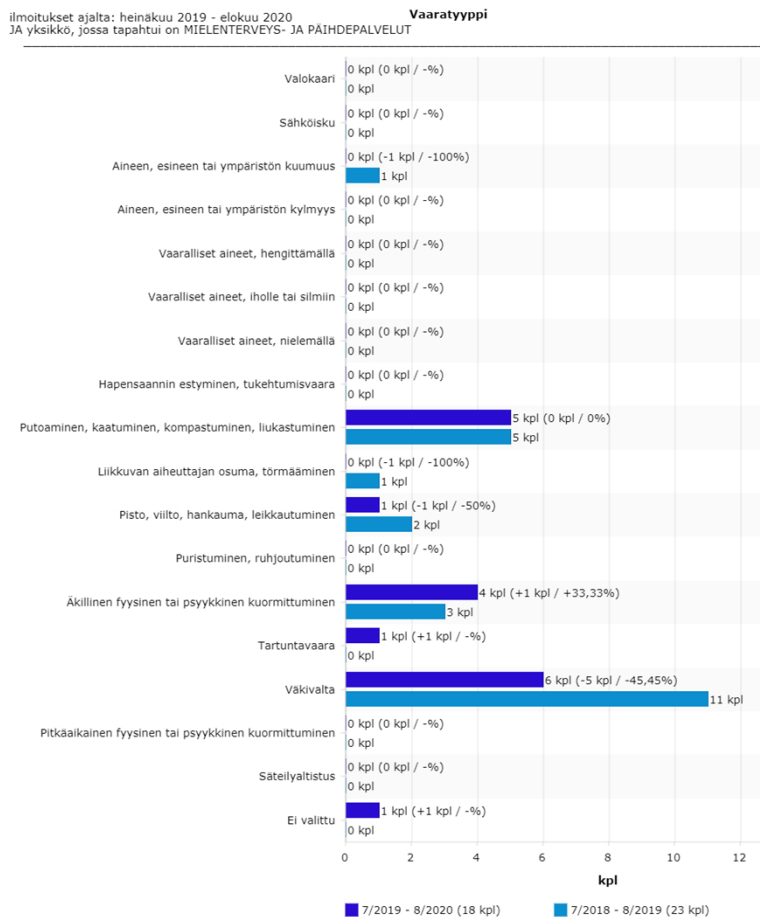
Työturvallisuuspoikkeamia tehdään edelleenkin vähän. Ilmoitusten vähäisyys voi aiheuttaa epävarmuutta riskien arviointiin, jos työntekijät eivät näin tiedota havaitsemistaan puutteista työoloihin liittyviä asioissa. Tehtäväalueella sattuneet työtapaturmat ovat olleet työmatkalla sattuneita kaatumisia.

Tehtäväalueen sairauspoissaolot ovat lisääntyneet merkittävästi edellisvuoteen verrattuna. Melkein puolet poissaoloista on johtunut yksittäisten työntekijöiden lisääntyneestä psykososiaalisesta kuormittumisesta. Poissaolopäivien määrä on pysynyt kuitenkin alle kuntayhtymän keskiarvon. Tämän lisäksi vuosia kestänyt, sisäilmasto

ongelmiin viittaava oireilu voi näkyä profiilissa. Todettiin, että vartu keskustelun tehostamisella voitaisiin saada osa poissaoloista hallintaan.

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet:

- Esimiehet huolehtivat työpisteessä työskentelevien tukipalveluiden turvallisuusjohtamisesta ja tiedottamisesta.

Mielenterveyspalveluiden työturvallisuusilmoitukset, jotka käsittävät sattuneet tapaturmat ja läheltä piti -ilmoitukset: Tehtäväalueella on sattunut vuoden aikana kolme tapaturman aiheuttanutta kaatumista.

5. Hallinto ja tukipalvelut

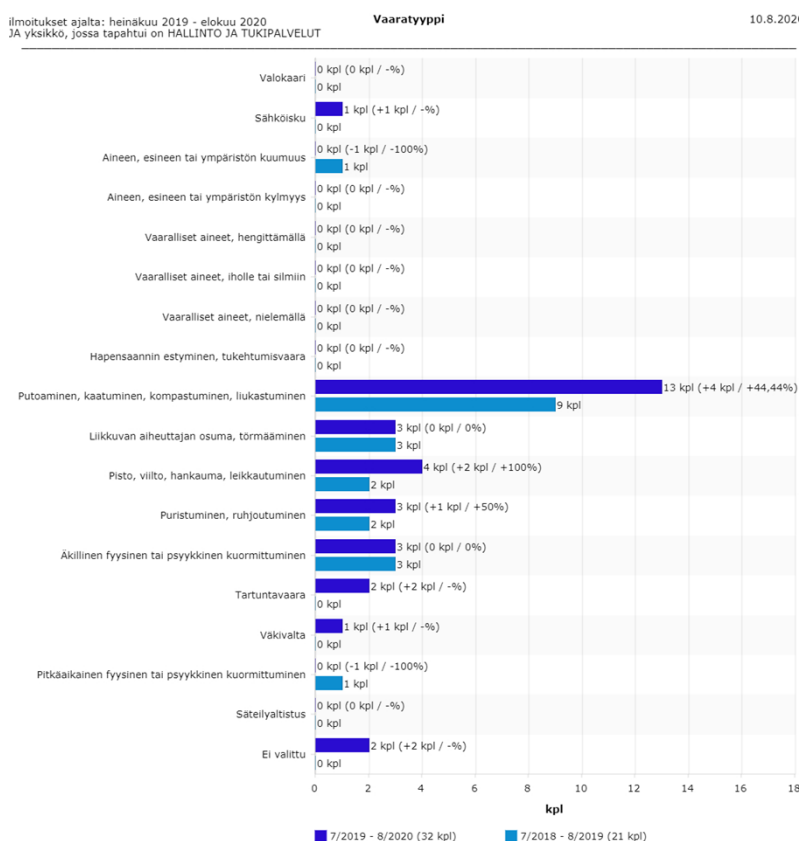
Tehtäväalueen työyksiköissä hyödynnetään jo hyvin riskienarvointityökalua turvallisuusjohtamisen välineenä. Poikkeamailmoitusmenettelyn vähäinen käyttö voi silti luoda virhettä kattavaan riskien tunnistamiseen. Sairauspoissaolotilastot eivät kerro erityisistä työhön liittyvistä riskeistä vastuualueella.

Palkkahallinnon työpaikkaselvityksessä todettuun psykososiaaliseen kuormittumiseen vastataan tarkistamalla henkilöstön tehtäväkuvia nykyistä tarvetta vastaavaksi, tiivistämällä sisäisten asiakkaiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja tarkentamalla yhteisiä pelisääntöjä.

Sisäisten sijaisten psykososiaalista kuormittumista on pyritty hallitsemaan työterveyshuollon järjestämällä tano-tilaisuuksilla, joissa haettiin yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä.

Pandemiatilanne aiheuttaa erityistä haastetta etenkin sisäisten sijaisten ja siivouspalveluiden työn suunnittelussa. Epäselvyydet työpisteiden välisen liikkumisen ohjeistuksissa liikkumisrajoitusten ja suojautumisen osalta aiheuttivat aika-ajoin vaikeutta resurssien hallinnassa. Tämän lisäksi esimiesten välisen yhteistyön puutteet vaikeuttivat sissiyksikön ja siivouspalveluiden päätöksentekoa ja resurssienohjausta. Esimiesten poikkihallinnollinen yhteistoiminta ja työyksiköiden välinen ajantasainen tiedonkulku on ehdoton edellytys turvalliselle palvelutuotannolle ja työturvallisuudelle.

Työtapaturmia on sattunut vuoden ajan 19 kpl. Tapaturmat ovat pääasiassa olleet kaatumisia ja ruhjoutumisia. Tehtäväalueella on sattunut yksi työperäinen Covid-19 sairastuminen sisäisillä sijaisilla.

Kuva: Hallinnon ja tukipalveluiden kahden vuoden työturvallisuusilmoitukset, jotka käsittävät sattuneet tapaturmat ja läheltä piti -ilmoitukset.

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet

- Sisäisten asiakkaiden kanssa käytävää yhteistyötä tiivistetään ja vastataan siellä tunnistettuihin, konkreettisiin haasteisiin jo varhaisessa vaiheessa asianosaisten kanssa.
- Sissiyksikkö käy toistuvia pelisääntötarkasteluja muiden vastuualueiden kanssa hyödyntämällä mm. poikkeamailmoitusmenettelyssä esiin tulleita tapauksia. Eri toimintojen rajapinnoilla havaittuihin epäselvyyksiin tulee puuttua varhaisessa vaiheessa ja tapahtumapaikalla sovittuja pelisääntöjä soveltaen ja tarvittaessa niitä tarkentaen.

6. Talous-, tietohallinto ja kehittämispalvelut

Tehtäväalueella ei ole tunnistettu merkittäviä työoloihin liittyviä riskejä. Sairauspoissaolot ovat vähentyneet merkittävästi edeltävään vuoteen verrattuna.

Työpaikkaselvityksessä ja sairauspoissaolotiedoista ei ole tunnistettavissa erityisiä työkykyyn tai työoloihin liittyviä ongelmakohtia. Vastuualueella ei ole tehty poikkeamailmoituksia eikä työyksiköissä ole sattunut tapaturmia vuoden 2019 aikana.

7. Ympäristö- ja terveysturvapalvelut

Tehtäväalueen työyksiköissä hyödynnetään jo hyvin riskienarviointityökalua turvallisuusjohtamisen välineenä, joskin poikkeamailmoitusmenettelyn vähäisyys voi tuottaa virhettä riskien kattavaan tunnistamiseen.

Tehtäväalueen sairauspoissaolopäiväkertymä on vähentynyt vuodesta 2017 lähtien. Myös poissaolot ovat lyhentyneet. Selittävänä tekijä on pieni työyhteisö, missä yksittäiset poissaolot vaikuttavat tilastojen vaihteluväliin merkittävästi.

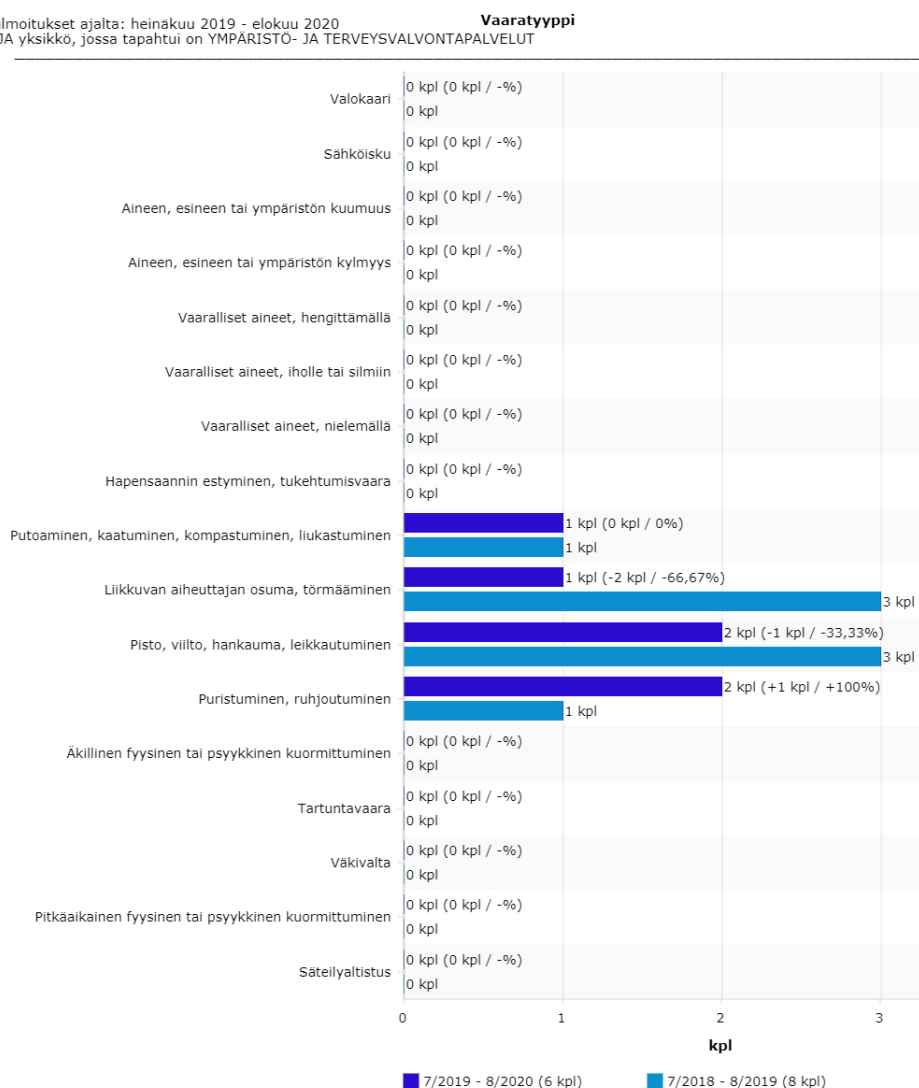
Työpaikkaselvityksissä havaittiin kehitettävää kemikaalien riskien arvioinnissa. Varautuminen on tärkeää etenkin lisääntymisessä olevien työntekijöiden turvaamiseksi. Kemikaaliluettelon ja riskien arvioinnin avulla voidaan ennakoita eri kemikaalialtistusten vaikutusta terveyteen sekä sopia riittävästä suojaustoimenpiteistä. Kuntayhtymään hankitaan kemikaaliriskien arviointityökalu, josta saa myös ajantasaiset, lakisääteiset kemikaalirekisterit sekä käyttöturvallisuustiedotteet.

Vuoden 2019 aikana on sattunut kaatumisesta ja puristumisesta aiheutuneet työtapaturmat eläinlääkintähuollossa.

Esimiespalavereissa sovitut toimenpiteet:

- Ei sovittuja toimenpiteitä

ilmoitukset ajalta: heinäkuu 2019 - elokuu 2020
JA yksikkö, jossa tapahtui on YMPÄRISTÖ- JA TERVEYSVALVONTAPALVELUT

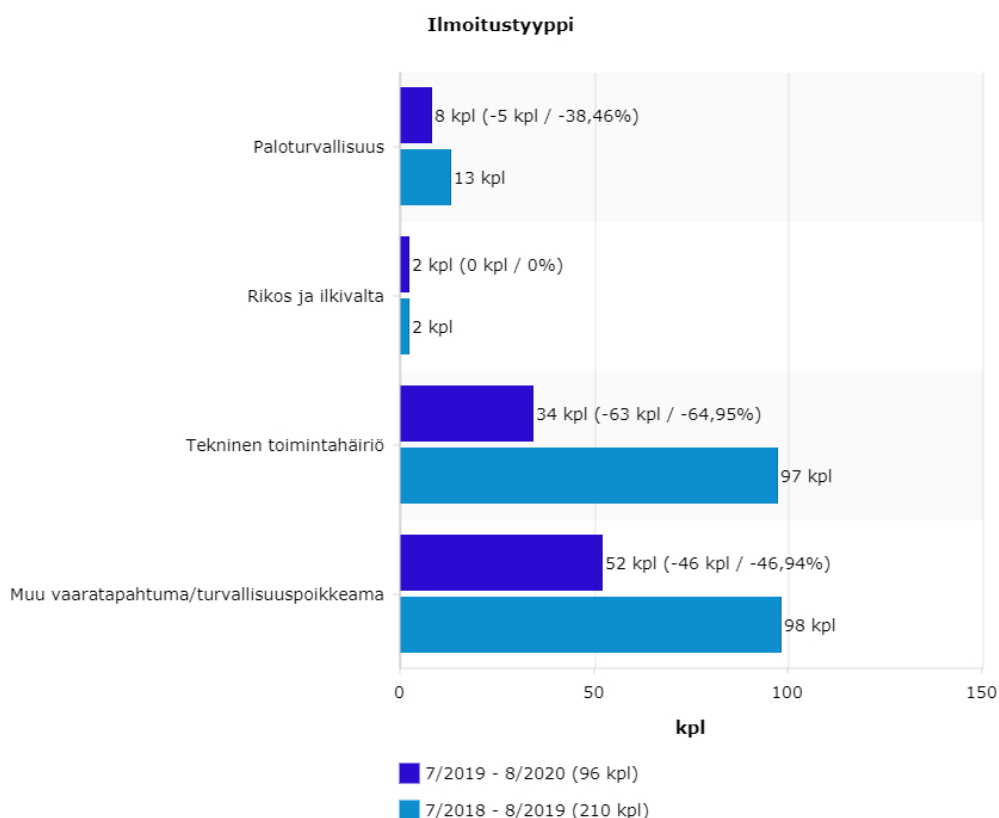

Ympäristö- ja terveysturvontapalvelujen poikkeamatapahtumat, mitkä sisältävät sattuneet tapaturmat ja läheltä piti -tilanteet. Tehtäväalueella on vuoden aikana sattunut kaksi vamma aiheuttanutta tapaturmaa eläinlääkintähuollossa.

8. Toimintaympäristössä havaittujen poikkeamatapahtumien ilmoitukset

Toimintaympäristöstä tehtyjen poikkeamailmoitusten määrä on vähentynyt selvästi. Työyksiköiden toimintaympäristöstä tehty poikkeamahavainnot liittyvät pääosin turvahälytysjärjestelmien toimivuuteen ja työpaikan fysikaalisiin olosuhteisiin, kuten sisätilojen lämpöolosuhteisiin helteillä. Kiinteistöissä on ollut myös pari tulipalon vaaraa aiheuttanutta tapahtumaa.

Poikkeamailmoitusmenettelyn avulla on pystytty tunnistamaan uusia toimintaympäristöön liittyviä vaaratekijöitä, mikä on parantanut riskien ennaltaehkäisyä koko organisaatiossa.

Toimintaympäristöön liittyvät poikkeamatapahtumat

9. Työsuojelun suositukset kuntayhtymätasolla

Turvallisuusriskien hallinta on kehittynyt koko kuntayhtymätasolla vuosi vuodelta parempaan suuntaan. Johdon olisi kuitenkin hyvä edelleen kiinnittää huomiota vastuualueensa esimiesten ja etenkin päällikön toimintaedellytyksiin paneutua muun työn ohella turvallisuuden hallintaan ja sen valvontaan käytössä olevien menetelmien ja välineiden avulla. Operatiivisen johdon roolia työolojen toiminnan seurannassa, suunnittelussa sekä etenkin valvonnassa ei voida korostaa liikaa, etenkin kun turvallisuuden hallinta ja valvontatyö ovat lakisääteisesti velvoittavaa.

Isäntäorganisaatioiden johto vastaa turvallisuustiedottamisen ja turvallisuusohjeistusten osalta myös muiden työyksikössä toimivien työyksiköiden työntekijöiden turvallisuudesta ja ajantasaisen yhteistoiminnan järjestämisestä. Tämä on tärkeää etenkin erityistilanteiden nopeasti muuttuvissa olosuhteissa, jossa nopea tiedonkulku on ehdoton edellytys yhteisen tilannekuvan ja päätösten tekemisessä. Näissä olosuhteissa korostuu myös osallistavan, henkilöstöä kuulevan johtamisen tärkeys, jotta työntekijät voivat itsekkin ottaa vastuutua työtä suunnitellessaan.

Työsuojeluvaltuutettujen kokonaisnäemyksen mukaan työyksiköissä noudatetaan ryhmätasolla lainsäädännön asettamia vaatimuksia. Esimiesten tulisi kuitenkin kiinnittää edelleen huomiota yksilötason tukitoimiin, joita ovat varhaisen tuen menetelmät sekä kehityskeskustelut.

Lähiesimiesten tulisi rohkaistua itse ja heitä tulisi tukea käyttämään rohkeammin työnjohdollisia keinoja työkäyttäytymiseen liittyvissä asioissa. Nopeasti muuttuva työympäristö vaatii säännöllisesti suoritettavaa perustehtävän tarkistamista sekä työntekijän osaamisen ja soveltuvuuden arviointia tilanteissa, jossa työntekijältä odotetaan entistä toimintatapaa enemmän oman työnsä suunnittelua.

Työsuojeluvaltuutetut ja työsuojelupäällikkö tukevat työntekijöiden sekä linjajohdon toimintaa tarkastelemalla menettelytapoja ja niiden noudattamista työturvallisuuslain näkökulmasta.

Niillä tehtäväalueilla, joissa turvallisuus asioihin on paneuduttu ja hyödynnetty riskien hallintamenettelyn keinoja, työoloja kuvaavissa mittareissa on tapahtunut selkeää positiivista kehitystä jo lyhyen seurantajakson aikana. Näissä työyksiköissä on yhteinen tavoitehakuisuus ja yhteisöllisyys myös lisääntynyt merkittävästi.

Kiitos!

18.8.2020

Tiina Valta
Työsuojelu